

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)
z dnia 9 stycznia 2007 r.*

W sprawie C-1/05

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Utlänningsnämnden (Szwecja) postanowieniem z dnia 30 grudnia 2004 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 stycznia 2005 r., w postępowaniu:

Yunying Jia

przeciwko

Migrationsverket,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, P. Kūris i E. Juhász, prezesi izb, J.N. Cunha Rodrigues (sprawozdawca), K. Schiemann, U. Löhmus, E. Levits i A. Ó Caoimh, sędziowie,

* Język postępowania: szwedzki.

rzecznik generalny: L.A. Geelhoed,
sekretarz: K. Sztranc-Sławiczek, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 21 lutego 2006 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Y. Jii przez M. Johanssona, advokat,

- w imieniu rządu szwedzkiego przez K. Norman i A. Falk, działające w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu belgijskiego przez M. Wimmera, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez H.G. Sevenster, C. ten Dam i C. Wissels, działające w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu słowackiego przez R. Procházkę, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Nwaokolo, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Hoskinsa i J. Stratford, barristers,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez M. Condou-Durande i L. Parpalę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 27 kwietnia 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 73/148/EWG z dnia 21 maja 1973 r. w sprawie zniesienia ograniczeń w zakresie przemieszczania się i pobytu obywateli państw członkowskich w obrębie Wspólnoty, które dotyczą przedsiębiorczości i świadczenia usług (Dz.U. L 172, str. 14) oraz art. 43 WE.
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu zawisłego pomiędzy Y. Jią, emerytowaną obywatelką chińską, a Migrationsverket (urzędem do spraw imigracji) w związku z oddaleniem przez tego ostatniego wniosku zainteresowanej o zezwolenie na pobyt długoterminowy w Szwecji.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 73/148 stanowi:

„Państwa członkowskie, działając zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy, znoszą ograniczenia w zakresie przemieszczania się i pobytu w stosunku do:

a) obywateli państw członkowskich, którzy osiedlili się lub zamierzają się osiedlić na terenie innego państwa członkowskiego w celu podjęcia działalności na własny rachunek albo zamierzają świadczyć usługi na terenie tego państwa;

[...]

d) krewnych wstępnych i zstępnych zarówno tych obywateli, jak też współmałżonków tych obywateli, którzy to krewni, niezależnie od obywatelstwa, znajdują się na ich utrzymaniu”.

4 Artykuł 3 tej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie przyznają osobom, o których mowa w art. 1, prawo do wjazdu na ich terytorium jedynie za okazaniem ważnego dowodu tożsamości lub paszportu.

2. Żadne wize wjazdowe [nie będą wymagane ani równoznaczne wymagania nie będą stawiane] z wyjątkiem członków rodziny, którzy nie posiadają obywatelstwa państwa członkowskiego. Państwa członkowskie przyznają takim osobom wszelkie ułatwienia w otrzymaniu niezbędnej wize”.

5 Artykuł 4 ust. 3 tej dyrektywy stanowi:

„Członkowi rodziny, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego, wydawany jest dokument pobytowy o takim samym okresie ważności jak dokument wydany obywatelowi, na którego utrzymaniu pozostaje”.

6 Artykuł 6 tej dyrektywy stanowi:

„Państwo członkowskie nie będzie wymagać od ubiegającego się o kartę pobytu lub zezwolenie na pobyt złożenia żadnych innych dokumentów poza następującymi:

- a) dowód tożsamości lub paszport, na podstawie którego wjechał on na terytorium tego państwa;
- b) dowód potwierdzający jego przynależność do jednej z kategorii osób, do których odnosi się art. 1 i 4”.

7 Artykuł 8 dyrektywy 73/148 przewiduje:

„Państwa członkowskie nie będą stosować odstępstw od postanowień niniejszej dyrektywy, z wyjątkiem sytuacji uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego”.

Uregulowania krajowe

- 8 Z postanowienia odsyłającego wynika, że na prawo szwedzkie dotyczące cudzoziemców składa się zasadniczo ustawa 1989:529 utlänningslagen (ustawa o cudzoziemcach, zwana dalej „ustawą”) oraz dekret 1989:547 utlänningsförordningen (dekret o cudzoziemcach zwany dalej „dekretem”). W tym względzie wspomniane postanowienie przedstawia następujące wskazówki.
- 9 Rozdział 1 ustawy przewiduje, że cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Szwecji lub tam przebywający powinien posiadać wizę, jeśli nie posiada karty pobytu lub nie jest obywatelem jednego z krajów nordyckich. Rząd może przewidzieć inne wyjątki od obowiązku posiadania wizy. Cudzoziemiec przebywający w Szwecji dłużej niż trzy miesiące powinien posiadać kartę pobytu, chyba że jest obywatelem kraju nordyckiego.
- 10 Rozdział 2 art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy stanowi, że karta pobytu może zostać wydana cudzoziemcowi, będącemu bliskim członkiem rodziny osoby mającej miejsce zamieszkania w Szwecji lub osoby, która otrzymała kartę pobytu, i który dzieli gospodarstwo domowe z tą osobą. Zgodnie z art. 5 tego rozdziału cudzoziemiec, który chce przebywać w Szwecji, powinien uzyskać kartę pobytu przed wjazdem na terytorium tego państwa. Wniosek o kartę pobytu nie może być przyjęty po wjeździe zainteresowanego na terytorium Szwecji. Jednak już po wjeździe do Szwecji zainteresowanemu cudzoziemcowi można wydać taką kartę, w szczególności jeśli, w rozumieniu rozdziału 2 art. 4 ust. 1 pkt 3 tej ustawy, istnieje bliski związek rodzinny pomiędzy zainteresowanym a osobą zamieszkałą w Szwecji i jeśli nie można racjonalnie wymagać, by ten cudzoziemiec powrócił do innego państwa i tam wystąpił z wnioskiem o kartę pobytu.
- 11 Na podstawie rozdziału 2 art. 14 ustawy rząd może wydać przepisy przewidujące, że wniosek o kartę pobytu może zostać uwzględniony, jeśli wynika to z umowy zawartej z innym państwem. Dekret zawiera takie właśnie postanowienia w rozdziale 3 art. 5a, 5b i 7a.

12 I tak rozdział 3 art. 7a dekretu przewiduje, że wniosek o kartę pobytu może zostać uwzględniony, nawet gdy został złożony lub zbadany podczas pobytu cudzoziemca w Szwecji, jeśli ten jest obywatelem państwa członkowskiego lub państwa członkowskiego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (zwanego dalej „EOG”) lub Szwajcarii. Zgodnie z rozdziałem 3 art. 5b dekretu jest tak również w przypadku wniosku złożonego przez członka rodziny takiego cudzoziemca. Na podstawie rozdziału 3 art. 5a dekretu kartę pobytu wydaje się cudzoziemcowi, który przedstawi paszport lub ważny dowód tożsamości, który jest obywatelem państwa członkowskiego lub państwa członkowskiego EOG lub Szwajcarii i który spełnia warunki wymienione w pkt 2–7 lub 10 tego przepisu. Zgodnie z pkt 2 osoba pracująca na własny rachunek, która może udowodnić ten status za pomocą dokumentów, może uzyskać kartę pobytu na okres pięciu lat, który może zostać przedłużony. Wreszcie zgodnie z rozdziałem 3 art. 5b dekretu kartę pobytu wydaje się cudzoziemcowi, który w rozumieniu pkt 1–5 tego przepisu jest członkiem rodziny obywatela państwa członkowskiego EOG.

13 Według postanowienia odsyłającego karta pobytu wydawana jest cudzoziemcowi, który jest członkiem rodziny obywatela EOG, na tych samych warunkach co temu obywatelowi, za okazaniem paszportu lub ważnego dowodu tożsamości, świadectwa pokrewieństwa albo powinowactwa lub dokumentu poświadczającego, że pozostaje on na utrzymaniu obywatela danego państwa członkowskiego EOG lub jego małżonka. Cudzoziemiec powinien też w wielu przypadkach przedstawić dokumenty lub dostarczyć dowody w celu ustalenia istnienia związku rodzinnego z obywatelem EOG w rozumieniu rozdziału 3 art. 5b pkt 1–5 dekretu. Za członka rodziny osoby pracującej na własny rachunek uważa się, zgodnie z pkt 1 tego przepisu, osobę w następujący sposób spokrewnioną lub spowinowaconą z obywatelem EOG: małżonek, dziecko do 21 lat lub znajdujące się na utrzymaniu, bezpośredni wstępny w linii prostej pozostający na utrzymaniu obywatela państwa EOG lub jego małżonka.

14 Na podstawie rozdziału 4 art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy cudzoziemiec może zostać wydany z terytorium państwa, jeśli nie posiada wizy, karty pobytu lub innego dokumentu wymaganego do wjazdu do Szwecji, pobytu lub pracy tamże.

- 15 Wreszcie postanowienie odsyłające wskazuje, że rozdział 4 art. 6 ustawy stanowi, że jeśli wniosek o kartę pobytu zostaje oddalony lub gdy cudzoziemiec znajduje się w Szwecji, pozwolenie na pobyt zostaje wycofane, to jednocześnie postanawia się o odmowie wjazdu lub o wydaleniu zainteresowanego, za wyjątkiem szczególnych okoliczności.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 16 Syn Y. Jii, Shenzhi Li, również obywatel chiński, mieszka w Szwecji ze swoją małżonką Svanją Schallehn od 1995 r. Ta ostanía, obywatelka niemiecka, wykonuje działalność na własny rachunek w Szwecji. S. Schallehn posiada kartę pobytu ważną do dnia 3 lipca 2006 r., którą wydano jej jako obywatelce państwa członkowskiego. Shenzhi Li jako małżonek obywatela wspólnotowego otrzymał kartę pobytu z takim samym okresem ważności jak karta jego małżonki.
- 17 W dniu 2 maja 2003 r. ambasada Szwecji w Pekinie wydała Y. Jii wizę turystyczną ważną do dnia 21 sierpnia 2003 r. włącznie na jednorazowy wjazd na obszar Schengen i pobyt nieprzekraczający 90 dni. Y. Jia wjechała na obszar Schengen na lotnisku Sztokholm-Arlanda w dniu 13 maja 2003 r. W dniu 7 sierpnia 2003 r. złożyła wniosek o kartę pobytu w Migrationsverket, powołując się na swój związek rodzinny z obywatelem państwa członkowskiego.
- 18 W celu uzyskania karty pobytu Y. Jia przedstawiła w szczególności następujące argumenty: otrzymuje z Chińskiej Republiki Ludowej emeryturę w wysokości 1 166 koron szwedzkich miesięcznie, a jej małżonek, Yupu Li, pobiera emeryturę w wysokości około 1 000 koron szwedzkich miesięcznie; wraz ze swoim małżonkiem żyje

w Chinach w bardzo trudnych warunkach; nie mogą zaspokajać swoich potrzeb bez ekonomicznego wsparcia syna i jego małżonki; nie mogą ubiegać się o jakąkolwiek pomoc finansową ze strony władz chińskich. W uzasadnieniu swojego wniosku Y. Jia przedstawiła świadectwo pokrewieństwa z Shenzhi Li wystawione w Beijing Notary Public Office, jak również zaświadczenie od swojego byłego pracodawcy publicznego, China Forestry Publishing House, że jest finansowo zależna od swojego syna i synowej.

19 W dniu 7 kwietnia 2004 r. Migrationsverket postanowił oddalić wniosek Y. Jii z uwagi na to, że przywołana sytuacja zależności ekonomicznej nie została wystarczająco dowiedziona, i wydalić zainteresowaną do jej państwa pochodzenia, chyba że wskazałaby inne państwo gotowe ją przyjąć. W dniu 14 maja 2004 r. Y. Jia złożyła odwołanie od tej decyzji przed Utlänningsnämnden (komisją odwoławczą do spraw cudzoziemców).

20 Z postanowienia odsyłającego wynika również, że Migrationsverket wydał w dniu 3 września 2003 r. wizę krajową Yupu Li, ważną na jednorazowy wjazd do Szwecji i pobyt nieprzekraczający 180 dni. W dniu 10 marca 2004 r. zainteresowany złożył wniosek o kartę pobytu, powołując się na te same przyczyny co podniesione przez Y. Jię. W dniu 17 września 2004 r. Migrationsverket oddalił ten wniosek decyzją, od której Yupu Li odwołał się przed Utlänningsnämnden. Według postanowienia odsyłającego ten ostatni nie rozpatrzył jeszcze skargi Yupu Li, gdy do Trybunału wpłynął niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

21 Według Migrationsverket pojęcie zależności od obywatela wspólnotowego (lub jego małżonka) oznacza, że istnieje rzeczywista potrzeba wsparcia finansowego lub innej regularnej pomocy ze strony członków rodziny zamieszkałych w państwie członkowskim. Tylko okazjonalna pomoc lub wsparcie, które nie jest rzeczywiście konieczne do utrzymania danej osoby, nie mogą być zatem uwzględnione. Należałoby również stwierdzić potrzebę wsparcia w państwie pochodzenia, a nie potrzebę wskazaną przy okazji ewentualnej emigracji do państwa członkowskiego. Zależność należałoby

również ustalić za pomocą zaświadczenia lub jakiegokolwiek innego dokumentu, a wymóg dowodu na istnienie zależności nie jest sprzeczny z prawem wspólnotowym. Zainteresowany nie musi koniecznie przedstawić zaświadczenia o zależności wystawionego przez władze państwa pochodzenia, gdyż zaświadczenie takie zostało wymienione jedynie tytułem przykładu dokumentów zezwalających na ustalenie rzeczywistej zależności ekonomicznej. Jakkolwiek wyłączenie zobowiązanie się obywatela wspólnotowego lub jego małżonka do zapewnienia pomocy jego rodzicom nie wystarczy, by uznać, że istnieje zależność wymagana do przyznania karty pobytu.

22 Utlänningsnämnden zauważa między innymi, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału (wyrok z dnia 18 czerwca 1987 r. w sprawie 316/85 Lebon, Rec. str. 2811, pkt 20–22) okoliczność, że obywatel wspólnotowy wspomaga członka rodziny, rozstrzyga przy określaniu istnienia zależności, bez potrzeby określania jej przyczyn. Sytuacja zależności nie może jednak być dokładnie zdefiniowana. Można założyć, że taka sytuacja istnieje, gdy członek rodziny obywatela wspólnotowego potrzebuje od niego wsparcia ekonomicznego, by osiągnąć lub zachować pożądaną standard życia albo też można uznać, że sytuacja zależności powstaje, gdy bez pomocy ekonomicznej członek rodziny nie mógłby osiągnąć najniższego możliwego do przyjęcia standardu życia w swoim państwie pochodzenia lub w państwie, w którym zwykle zamieszkuje.

23 Ponadto według Utlänningsnämnden, zgodnie z art. 6 dyrektywy 73/148, można jedynie wymagać od wnioskodawcy o kartę pobytu, by przedstawił dokument, na podstawie którego wjechał na terytorium danego państwa członkowskiego, oraz dowodu na to, że należy do kategorii osób wymienionych w art. 1 i 4 tej dyrektywy. W tych okolicznościach powstawałoby pytanie, czy poza świadectwem pokrewieństwa lub powinowactwa można wymagać dowodu na istnienie sytuacji zależności. Nie można uznać, by oświadczenie pochodzące od zainteresowanego lub obywatela wspólnotowego można było uważać samo w sobie za dowód na istnienie sytuacji zależności.

24 Utlänningsnämnden postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami:

- „1) a) Czy w świetle wyroku Trybunału w sprawie C-109/01 [wyrok z dnia 23 września 2003 r. w sprawie Akrich, Rec. str. I-9607] art. 10 rozporządzenia [Rady] (EWG) nr 1612/68 [z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz.U. L 257, str. 2)] należy interpretować w ten sposób, że obywatel państwa trzeciego, będący członkiem rodziny pracownika, w rozumieniu tego przepisu, powinien przebywać we Wspólnocie zgodnie z prawem, aby mieć prawo do osiedlenia się wraz z pracownikiem, oraz czy podobnie należy interpretować art. 1 dyrektywy 73/148/EWG, że prawo do osiedlenia się obywatela państwa trzeciego będącego członkiem rodziny obywatela Unii jest uzależnione od legalności pobytu tego obywatela państwa trzeciego we Wspólnocie?
- b) Jeżeli dyrektywę 73/148/EWG należy interpretować w ten sposób, że warunkiem uzyskania prawa do osiedlenia się w rozumieniu dyrektywy przez obywatela państwa trzeciego będącego członkiem rodziny obywatela Unii jest zgodny z prawem pobyt we Wspólnocie, to czy oznacza to, że ten członek rodziny powinien mieć ważną kartę pobytu, pozwalającą mu lub mającą pozwolić na osiedlenie się w jednym z państw członkowskich? W braku takiego zezwolenia na osiedlenie się, czy wystarczające jest zezwolenie wydane na innej podstawie na krótszy lub dłuższy pobyt, czy też, jak w sprawie przed Utlänningsnämnden, wystarcza, aby członek rodziny, który wnioskuje o kartę pobytu, posiadał ważną wizę?
- c) Jeżeli obywatel państwa trzeciego będący członkiem rodziny obywatela Unii nie może skorzystać z prawa do osiedlenia się na mocy dyrektywy 73/148/EWG, ponieważ nie przebywa we Wspólnocie zgodnie z prawem, czy odmowa karty pobytu temu członkowi rodziny ogranicza prawo przedsiębiorczości obywatela Unii przewidziane w art. 43 WE?

- d) Jeżeli obywatel państwa trzeciego będący członkiem rodziny obywatela Unii nie może skorzystać z prawa do osiedlenia się na mocy dyrektywy 73/148/EWG, ponieważ nie przebywa we Wspólnocie zgodnie z prawem, czy wydalenie go z terytorium państwa z powodu nieuwzględnienia wniosku o kartę pobytu po wjeździe do Szwecji ogranicza prawo przedsiębiorczości obywatela Unii przewidzianego w art. 43 WE?
- 2) a) Czy art. 1 ust. 1 lit. d) dyrektywy 73/148/EWG należy interpretować w ten sposób, że wyrażenie „znajdują się na [...] utrzymaniu” oznacza, że członek rodziny obywatela Unii jest od niego ekonomicznie zależny, aby osiągnąć najniższy możliwy do przyjęcia standard życia w swoim państwie pochodzenia czy też w państwie, gdzie ma zwykle miejsce zamieszkania?
- b) Czy art. 6 lit. b) dyrektywy 73/148/EWG należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie mogą wymagać, aby członek rodziny obywatela Unii, który powołuje się na fakt, że jest na utrzymaniu tego obywatela lub jego współmałżonka, przedstawił, oprócz zobowiązania do utrzymywania tej osoby ze strony obywatela Unii, dokumenty potwierdzające istnienie rzeczywistego stosunku zależności?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego lit. a)–d)

- 25 Poprzez to pytanie sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy prawo wspólnotowe, w świetle ww. wyroku w sprawie Akrich, zobowiązuje państwa członkowskie do uzależnienia przyznania prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, będącemu członkiem rodziny obywatela wspólnotowego, który skorzystał ze swobody przepływu, od tego, czy członek rodziny przebywał wcześniej zgodnie z prawem na terytorium innego państwa członkowskiego.

- 26 W ww. wyroku w sprawie Akrich Trybunał orzekł, że aby móc skorzystać, w okolicznościach takich jak okoliczności sprawy przedstawione w tymże wyroku, z praw przewidzianych w art. 10 rozporządzenia nr 1612/68, obywatel państwa trzeciego, będący małżonkiem obywatela Unii, powinien przebywać zgodnie z prawem w państwie członkowskim, gdy przemieszcza się do innego państwa członkowskiego, w którym obywatel Unii osiedla się lub już się osiedlił.
- 27 Odnosząc się do tego wyroku, sąd krajowy poszukuje w szczególności odpowiedzi na pytanie, czy przywołany wyżej warunek uprzedniego zgodnego z prawem pobytu znajduje zastosowanie również w sytuacji Y. Jii.
- 28 Aby odpowiedzieć na to pytanie, wskazane jest przypomnienie okoliczności faktycznych przedstawionych w ww. wyroku w sprawie Akrich.
- 29 Sąd krajowy w tej sprawie rozpatrywał skargę na odmowę władz Zjednoczonego Królestwa przyznania prawa pobytu H. Akrichowi, obywatelowi państwa trzeciego, będącego małżonkiem obywatelki Zjednoczonego Królestwa. H. Akrich nie posiadał prawa pobytu w Zjednoczonym Królestwie i zgodził się na wydalenie z terytorium Zjednoczonego Królestwa do Irlandii, gdzie dołączył do swojej żony, która trochę wcześniej tam się osiedliła. Para miała zamiar powrócić do Zjednoczonego Królestwa, powołując się na prawo wspólnotowe, aby H. Akrich mógł wjechać do tego państwa jako małżonek obywatelki Unii, która skorzystała ze swobody przepływu.
- 30 W świetle tych właśnie okoliczności sąd krajowy zwrócił się do Trybunału z pytaniem, jakie działania państwo członkowskie może podjąć, by walczyć z nagannym postępowaniem członków rodziny obywatela wspólnotowego, którzy nie spełniają ustanowionych w prawie krajowym warunków wjazdu i pobytu w państwie członkowskim.

31 W sprawie przed sądem krajowym nie zarzuca się zainteresowanemu członkowi rodziny niezgodnego z prawem pobytu w państwie członkowskim ani usiłowania nagannego uchylania się od krajowych przepisów imigracyjnych. Wprost przeciwnie, gdy Y. Jia składała wniosek o pozwolenie na pobyt, przebywała w Szwecji zgodnie z prawem, a samo prawo szwedzkie nie sprzeciwia się, w sytuacji takiej jak sytuacja w postępowaniu przed sądem krajowym, przyznaniu zainteresowanej długoterminowego pozwolenia na pobyt, pod warunkiem, że podnoszona zależność ekonomiczna zostanie dostatecznie udowodniona.

32 Z tego wynika, że warunek uprzednio zgodnego z prawem pobytu w innym państwie członkowskim, taki jak warunek sformułowany w ww. wyroku w sprawie Akrich, nie może zostać przeniesiony na okoliczności niniejszej sprawy i nie może znaleźć zastosowania w takiej sprawie.

33 Stąd na pytanie pierwsze lit. a)–d) należy odpowiedzieć w ten sposób, że prawo wspólnotowe, w świetle ww. wyroku w sprawie Akrich, nie zobowiązuje państw członkowskich do uzależnienia przyznania prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, będącemu członkiem rodziny obywatela wspólnotowego, który skorzystał ze swobody przepływu, od tego, czy członek rodziny przebywał wcześniej zgodnie z prawem na terytorium innego państwa członkowskiego.

W przedmiocie pytania drugiego lit. a) i b)

34 Artykuł 1 ust. 1 lit. d) dyrektywy 73/148 znajduje zastosowanie tylko wobec wstępnych małżonka obywatela państwa członkowskiego, który osiedlił się w innym państwie członkowskim w celu wykonywania działalności na własny rachunek, którzy znajdują się „na [jego] utrzymaniu”.

- 35 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że przymiot bycia członkiem rodziny „na utrzymaniu” wynika z sytuacji charakteryzującej się tym, że wsparcie materialne członka rodziny jest zapewnione przez obywatela wspólnotowego, który skorzystał ze swobody przepływu lub przez jego małżonka [zob. odnośnie do art. 10 rozporządzenia nr 1612/68 i art. 1 dyrektywy Rady 90/364/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. w sprawie prawa pobytu (Dz.U. L 180, str. 26), odpowiednio, ww. wyrok w sprawie Lebon, pkt 22, jak również wyrok z dnia 19 października 2004 r. w sprawie C-200/02 Zhu i Chen, Zb.Orz. str. I-9925, pkt 43].
- 36 Trybunał orzekł również, że przymiot bycia członkiem rodziny pozostającym na utrzymaniu nie zakłada istnienia prawa do alimentów, w przeciwnym razie przymiot ten zależałby od przepisów krajowych, które różnią się w różnych państwach (ww. wyrok w sprawie Lebon, pkt 21). Według Trybunału, nie jest konieczne określenie przyczyn odwołania się do tego wsparcia ani poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy zainteresowany jest w stanie utrzymać siebie poprzez wykonywanie działalności zarobkowej. Wykładni takiej wymaga w szczególności zasada, zgodnie z którą przepisy dotyczące swobodnego przepływu pracowników, stanowiące część fundamentów Wspólnoty, powinny podlegać szerokiej interpretacji (ww. wyrok w sprawie Lebon, pkt 22 i 23).
- 37 W celu ustalenia, czy wstępni małżonka obywatela wspólnotowego pozostają na jego utrzymaniu, przyjmujące państwo członkowskie powinno dokonać oceny, czy, zważywszy na ich sytuację ekonomiczną i socjalną, nie są oni w stanie sami zaspokajać swoich zasadniczych potrzeb. Konieczność wsparcia materialnego powinna istnieć w państwie pochodzenia tych wstępnych w chwili, gdy wnioskuje o dołączenie do tego obywatela wspólnotowego.
- 38 Wniosek taki należy wyciągnąć, zważywszy na art. 4 ust. 3 dyrektywy Rady 68/360/EWG z dnia 15 października 1968 r. w sprawie zniesienia ograniczeń w przemieszczaniu się i pobycie pracowników państw członkowskich i ich rodzin we Wspólnocie (Dz.U. L 257, str. 13), zgodnie z którym dowód na to, że wstępny pozostaje na utrzymaniu pracownika najemnego lub jego małżonka w rozumieniu art. 10 rozporządzenia nr 1612/68, ma być wykazany poprzez przedstawienie dokumentu wydanego przez właściwe władze „kraju pochodzenia lub państwa, z którego przyjechał”, potwierdzającego, że wstępny znajduje się na utrzymaniu pracownika lub

jego małżonka. W istocie mimo braku wskazówek co do dopuszczalnych dowodów, za pomocą których można ustalić, czy zainteresowany należy do jednej z kategorii osób, o których mowa w art. 1 i 4 dyrektywy 73/148, nic nie uzasadnia tego, by przymiot bycia wstępnym pozostającym na utrzymaniu był oceniany różnie w zależności od tego, czy chodzi o członka rodziny pracownika najemnego, czy członka rodziny pracującego na własny rachunek.

39 Zgodnie z art. 6 lit. b) dyrektywy 73/148 przyjmujące państwo członkowskie może wymagać od wnioskodawcy przedstawienia dowodu na potwierdzenie jego przynależności do jednej z kategorii osób, wymienionych w szczególności w art. 1 tej dyrektywy.

40 W celu ułatwienia korzystania z prawa pobytu obywateli Unii Europejskiej i członków ich rodzin na terytorium jakiegokolwiek państwa członkowskiego państwa członkowskie powinny wykonywać swoje kompetencje w tej dziedzinie przy poszanowaniu zarówno podstawowych swobód gwarantowanych traktatem WE, jak i skuteczności (effet utile) przepisów dyrektyw w zakresie zniesienia przeszkód w swobodnym przepływie osób pomiędzy nimi (zob. podobnie wyrok z dnia 25 maja 2000 r. w sprawie C-424/98 Komisja przeciwko Włochom, Rec. str. I-4001, pkt 35).

41 Jeśli chodzi o art. 6 dyrektywy 73/148, Trybunał orzekł, że w braku wskazówek odnośnie do dopuszczalnych sposobów wykazania przez osobę zainteresowaną, że należy ona do jednej z kategorii, o których mowa w art. 1 i 4 wspomnianej dyrektywy, należy uznać, że taki dowód może zostać przedstawiony za pomocą wszelkich odpowiednich ku temu środków (zob. w szczególności wyroki z dnia 5 lutego 1991 r. w sprawie C-363/89 Roux, Rec. str. I-1273, pkt 16 i z dnia 17 lutego 2005 r. w sprawie C-215/03 Oulane, Zb.Orz. str. I-1215, pkt 53).

42 W rezultacie dokument właściwych władz państwa pochodzenia potwierdzający istnienie zależności, jeśli okazuje się szczególnie stosowny w tym celu, nie może

stanowić warunku wydania karty pobytu, chociaż samo zobowiązanie obywatela wspólnotowego lub jego małżonka przyjęcia na utrzymanie członka rodziny może nie być uznane za poświadczenie istnienia rzeczywistej zależności.

- 43 W tych okolicznościach odpowiedź udzielona na pytanie drugie lit. a) i b) powinna być taka, że wykładni art. 1 ust. 1 lit. d) dyrektywy 73/148 należy dokonywać w ten sposób, że przez wyrażenie „na [ich] utrzymaniu” rozumie się konieczność wsparcia materialnego członka rodziny obywatela wspólnotowego, który w rozumieniu art. 43 WE osiedlił się w innym państwie członkowskim, ze strony tego obywatela lub jego małżonka, w celu zaspokojenia zasadniczych potrzeb tego członka rodziny w jego państwie pochodzenia w chwili, gdy ten składa wniosek o dołączenie do tego obywatela. Wykładni art. 6 lit. b) tej dyrektywy należy dokonywać w ten sposób, że dowód na konieczność wsparcia materialnego może zostać przedstawiony za pomocą wszelkich odpowiednich ku temu środków, lecz samo zobowiązanie się obywatela wspólnotowego lub jego małżonka do utrzymywania tego członka rodziny nie musi być uznane za dowód na istnienie jego rzeczywistej zależności.

W przedmiocie kosztów

- 44 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny w stosunku do postępowania przed tym sądem, zatem do niego należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Prawo wspólnotowe, w świetle wyroku z dnia 23 września 2003 r. w sprawie C-109/01 Akrich, nie zobowiązuje państw członkowskich do uzależnienia przyznania prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, będącemu członkiem rodziny obywatela wspólnotowego, który skorzystał ze swobody przepływu, od tego, czy członek rodziny przebywał wcześniej zgodnie z prawem na terytorium innego państwa członkowskiego.

- 2) Wykładni art. 1 ust. 1 lit. d) dyrektywy Rady 73/148/EWG z dnia 21 maja 1973 r. w sprawie zniesienia ograniczeń w zakresie przemieszczania się i pobytu obywateli państw członkowskich w obrębie Wspólnoty, które dotyczą przedsiębiorczości i świadczenia usług, należy dokonywać w ten sposób, że przez wyrażenie „na [ich] utrzymaniu” rozumie się konieczność wsparcia materialnego członka rodziny obywatela wspólnotowego, który w rozumieniu art. 43 WE osiedlił się w innym państwie członkowskim, ze strony tego obywatela lub jego małżonka, w celu zaspokojenia zasadniczych potrzeb tego członka rodziny w jego państwie pochodzenia w chwili, gdy ten składa wniosek o dołączenie do tego obywatela. Wykładni art. 6 lit. b) tej dyrektywy należy dokonywać w ten sposób, że dowód na konieczność wsparcia materialnego może zostać przedstawiony za pomocą wszelkich odpowiednich ku temu środków, lecz samo zobowiązanie się obywatela wspólnotowego lub jego małżonka do utrzymywania tego członka rodziny nie musi być uznane za dowód na istnienie jego rzeczywistej zależności.

Podpisy